

Atli Dam skrivur:

Avmarkingar í almennum virksesemi

Skal inflatióin bremsast við øktum arbeiðsloysi, verður tað enn einaferð goldið av løntakarunum, og tá er javnaðarflokkurinn ikki við í leiki.

Aðalmál javnaðarflokksins er framvegis at tryggja arbeiði til øll, á sjógvum sum á landi, og tað er ikki av tilvild, at hesi orð eru broytt frá »at skapa...« til »at tryggja arbeiði...«, tí ídag er arbeiði til allar hendur nærum vorðin verunleiki um landið alt.

Arbeiði mannaættur

Javnaðarflokkurinn hevur talað og virkað fyri, at mannaætturin til arbeiðis og løn veruliga gjørdist rættur. Tey mongu uppskot á hendan bógv standa klárt í vitku manna, og kanska serliga hini bæði gitnu við felagsheitinum »Arbeiði til øll á sjógvum og landi«, ið longu í 1944 greiniliga ávístu, hvussu vit við plánonomiskari stýring gjørdur henda dreyt til verunleika.

Arbeiðsloysi er hvast svørð, hitt bitrasta at leggja ímóti, tá vónloysi, mistreyti og armóð, sum eru fylgisveinarnir, hava soggð merg úr monnum. Tí hevur flokkurinn av øllum alvi stríðst fyri at koma úr støðini, at virkisfúsar hendur ikki sleppa at skapa, og tá flokkurinn hevur átt ávirkan, er arbeitt so, at fleiri og fleiri hava virkað virðini okkara samfelag at liva av.

Fær flokkurinn politiska styrki til at fyriskipa ta ídnaðarútbýgging, stóðist er lagt undir seinastu fyra árinu, og til at fremja ta tørvandi umlegging og útbýgging innan landbúnaðarvinnuna, hann hevur játtað at leggja doyn á, eins og hann hevur gjørt innan fiskivinnuna, hava vit rokkið samfelagnum, har meginparturin av borgarum Føroya virka innan tryggjar produktivar vinnutættir, sum veruliga kunnu tryggja vælferð, nøgd og mannsømilig kor.

Sosialistavandin

Men, »Tað eru brotin kor í øllum londum«, siga danir, og falskar profetar kenna vit eisini í Føroyum.

At í dag er eyðnast at tryggja eisini teim, sum áður høvdu nóg mikið við at noka tey mest neyðturvuligu dagsins krøv um mat, býli og klæðir, høvi til at brúka nakað av peningi til annað enn júst tørv, verður líkasum ikki dámt. Heldur ikki, at hesi loyva sær at hava okkurt til dagdølju, til at friðka síni heim og víðka sín sjónarring við luttøku í fritíðarútbýgving, ella nú ein hevur ráð til tess, at ferðast í útland og annars at loyva sær at lukta til tað, ið áður var mett sum villasta luksus, verður hildið sømiligt. Fyri ikki at tala um, tá tey lata börnini læra, nú

kanska ráð eru at skoyta uppi, har hitt almenna enn ikki røkkur.

Alt hetta fær borgarligar profetar at reassat, tí nú eru privilegiini í vanda. Tí má dýrði í hesi opinbering — javnaðarflokkurinn — leiðast fram fyri almenningin, so honum nøtrast í hold, og hann beinanvegin gevur seg aftur í kendu »tryggu« borgarligu skipanina.

Tey eldru minnst, tá arbeiðstímarir vóru náðigáva, sum ein takkaði fyri, sum helst ikki skuldu vera ov mangir, og sum ikki vóru sjálvsögð rættindi.

Teir borgarligu profetarnir nýta tí fyri at órógva hesi orð sum inflatióin, oyðslusemi í peningagnýtslu, alment haft á fyrstaksemið, drepani stýring av orku samfeligssins og valdtøku av bankunum, har peningur tykkara annars stóð tryggur, og hvørt av sinum.

Yngra ættarliðið upplivir, at alt gongur toluliga væl, og at fjöldin kennir seg meira og meira tryggja við valdandi viðurskifti, tí ræður um at fáa eitt ivakorn at næla, ræður um at minna á, hvør frá skaparans hond var ætlaður at eiga góðan, at taka avgerðirnar, at ávirka og at loyva sær at liva eitt sindur óðrvisi enn fjöldin. Tí ræður um við nýttum og ónýttum amboðum at syrgja fyri, at handans og andans arbeiðarar eina tíð venda umboðum sínum bakið og prisa elutinu, sum, tí hon við okkara hondum og okkara skattapeningi skapar tey virði, sum geva breið og eyð, má sleppa einsamøll at laga okkara lagnu, sum hon nú visiliga finnur rættast.

Figgjarpolitikkur

Í hesum virki hava vit sæð eitt heldur lógið samanspæl millum felagarnar Sundstein og Ellefsen, skemtaran Breckmann og fiskasølustjóran Birgir Danielsen greipaðar við Erlendi Patursson og Ova Mikkelsen, ið allir hava røtt um figgjarviðurskifti og figgjarpolitikk, ella rættari hin »tørvandi« figgjarpolitikk, sum hevur skapt allan hendan »ræðuliga« framburð, og hesi hættisligu viðurskifti, at nú kann vanligi løntakarinn loyva sær at nýta eitt sindur av avlopi sínum á ein hátt, ið minnir um tað, sum bert var ætlað teimum fáu.

Tað er rætt, tá teir siga, at vit hava haft eitt munandi alment virksemi, tað er eisini rætt, at vit hesi ár hava nýtt nógvan pening til skapan av øktum møguleikum.

Vit hava bygt havnir, vegir og

berghol, røktarheim og skúlar, stuðla gistingarhúsum og flakavirkjum, lagt í ítróttarhallir, silahyljar og súrhoyggjabrunnar, hækkað pensiónir og studningar og sent landsstýrismenn og embætismenn í útland at tingast, alt meðan skipafloin er vaksin og virkistalið økt.

Men tað er skeivt, tá teir siga, at burtúrur er litið komið.

Virðini liggja í okkara landi til frama fyri brúkarann og vinnulivið, og almenna virksemið hevur tryggjað arbeiði fyri allar hendur hesi ár, meðan vit útbýgja ta vinnu, sum taka skat ímóti teim,

sum nú virka innan almenna byggisektorin, og almenna virksemið vil minka, so hvørt vinnan er fôr fyri at bjóða lønandi kor til arbeiðsfólk okkara ella teir fœroyingar, vit fegin vilja hava heimaftur.

Skaptu vit ikki virðini og fortreytirnar nú, tað lat seg gera, vildi eftirtíðin dømt okkum fávitskutur at vera. Og hetta er gjørt uttan at ein einasti maður er drigin av skipi ella kvinna úr produktioni fyri at arbeiða almenna arbeiði. Javnavágin hevur tí verið í lagi, meðan broytingin er hend, sum ger tað lættari at leggja virkir, har arbeiðsmeglin er. Hetta kann nú vegna góðu kommunikationsmøguleik-

arnar lata seg gera á smápláss-um eisini.

Almenna sparingin — Landsbankin

Konsolidering hevur verið spurt eftir. Jú, hon er framd, við at allir grunnar landsins eru vaksir munandi, likviditeturin er øktur, og skatturin minkaður, so skattgjaldarin fekk høvi at spara upp. Tað hevur hann gjørt meira enn í øðrum londum, og er tí almenna og privata sparingin vaksin til fleiri hundrad milliónir krónur. Hesin peningur er settur í peningastovnar, sum ímóti okkara vilja í ov stóran mun aftur hava bundið hann í dansk virðisbrøv.

Men her sýnir hin tørvandi stýringmøguleikin seg, tí eitt samfelag, sum bundið hevur 180 mill. kr. uttanlanda og eitt risastórt tal av krónum innanlands, átti ikki at verið í likviditestrupulleikum.

Landsbankin kundi stýrt hes-

semið og binda peningin sum trygd fyri dansku obligatiónum hjá teim føroysku bankunum, soleiðis at okkara likviditetsreservi kundi verið nýttur til útbýgging í okkara egna samfelag. Hetta er at tveita mold í eyguni á fólk, tí hann, sum er formaður í nevndini hjá einum banka, veit, at neyðugu trygdina, nevniliga landskassaveðhald, hava vit boðið fyri øll tey virðisbrøv, sum nýtt vóru at tryggja iðgúr herheima. Hetta er enn ein roynd at skava útyvir, at spekulativ bankanna við likviditetsreservunum í løtuni er miseyðnað, og tí er peningurinn bundin. Umberingarnar, sum bæði B. Danielsen og P. Ellefsen og J. Sundstein í bløðum so væl sum Tr. Samuelsen á tingi hava borið fram, telja tí ikki.

Prisvøkstur

Vanliga norir almenna virksemið inflatióina, men hetta er í okkara samfelag bert fyri ein evarska litlan part rætt, tí vit importera hesa inflatióin.

Sukrið og mjólið ella skóbúin verða ikki biligari, heldur ikki oljan, koliskapið ella maskinan, um vit minka almenna virksemið.

Tað er tó eitt øki, har innlendis virksemið norir inflatióina, og er tað byggið. Ov nógv arbeiði kann gera, at handverkarar krevja meria enn ásetta tímaløn, og harafturat kunnu góð ráð hjá fólk seta grundtekisprisin upp, har útbúið av byggiðgrundum er litið. Serliga tá menn við avskrivaðum krónum bjóða nærum hvat sum helst fyri at tryggja sær bestu okini.

Men í mun til ta inflatióin, sum innfluttar verður bera inn á okkum, er innlendis skapta byggiinflatióin sera litil. Tað vildi tí kenst sum olja á bálið at gera fólk fátækari við at skapt arbeiðsloysi við at minka almenna byggingina, har sum ikki møguleikar eru fyri arbeiði á privatum virki ella á skipi.

Hesi teknisku orð um figgjarviðurskifti, sum borgarligu profetarnir nýta, goyma bert tað, at nú skal fjöldin minka um nýtslu sína, og hon fæst best til tess, um hon ikki hevur ráð, tað vil siga, tá hon er arbeiðsleys.

Hesa regulering vil javnaðarflokkurinn ikki nýta, og heldur ikki vil hann minka sosialu trygdina. Tí er ein sterkur javnaðarflokkur borgan fyri, at aðrir stýringmøguleikar verða nýttir.

Javnaðarpolitikkur

Skal minnst, vilja vit heldur enn meira avmarka likviditetsviðkanina, sum liggur í, at avskrivað verður meir enn avdrigið, og harav onytsla verður hjá teim, sum ikki hava skilt, at avskrivningin var ætlað til konsolidering av figgjarstöðu felaganna heldur enn til egið brúk.

Framhald á síðu 4